

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ



«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Проректор з наукової
УДМУ імені Михайла Драгоманова
проф. Тербія Г. М.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ

на здобуття освітнього рівня «Доктор філософії»
зі спеціальності 014 Середня освіта (технічні дисципліни, технології)
на базі освітнього рівня Магістр

Київ – 2023

УДК 62:37.091.214(073) К 66

Розробники програми:

Корець Микола Савич, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інженерії та технологій виробництва Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Кільдеров Дмитро Едуардович доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри технологічної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Рецензенти:

Авраменко Олег Борисович, доктор педагогічних наук, професор кафедри техніко-технологічних дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Тименко Володимир Петрович, професор, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри теоретичних дисциплін та професійної освіти Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради УДУ імені М. Драгоманова

«___» 2023 року, протокол №

Пояснювальна записка

014 – середня освіта (технічні дисципліни, технології) – це галузь педагогічної науки про комплексну багатofакторну оптимізацію педагогічного процесу та умов його здійснення в професійних закладах освіти. Вона спрямована на формування змісту професійної освіти та сукупності науково обґрунтованих способів організації педагогічного процесу, що приводить до його вдосконалення.

Процес оптимізації виходить із системних властивостей компонентів педагогічного процесу і базується на показниках його ефективності. Дослідження педагогічних систем здійснюється як вивчення єдиного функціонального цілого.

Мета програми вступного іспиту зі спеціальності 014 – середня освіта (технічні дисципліни, технології) визначення рівня знань вступників, з'ясування їх світоглядної позиції, ступеня осмислення і усвідомлення науковцями-початківцями основних нормативно-правових актів, навчальних планів, програм, підручників, навчальних і методичних посібників, пов'язаних з професійною діяльністю та з галуззю його наукових досліджень.

Завдання програми вступного іспиту в аспірантуру: показати наукові знання теоретичних основ педагогіки, дидактики, технології та методики навчання, технічних дисциплін володіти категоріальним апаратом педагогіки, психології, філософії та інших суміжних наук, розуміти основні сучасні проблеми освіти, володіти передовим педагогічним досвідом, знати практику підготовки спеціалістів у професійних закладах освіти.

За напрямом дослідження пошукувачу необхідно *знати* стан розробки проблеми в теорії і практиці освіти, методологію та технологію наукового педагогічного дослідження, теоретичні й експериментальні методи дослідження, а також питання організації педагогічного експерименту і способи обробки експериментальних матеріалів.

Програма вступного іспиту складається з чотирьох розділів. Перший розділ присвячено науковим основам організації освіти, сучасним її проблемам;

другий - загальним питанням дидактики; третій методиці викладання технічних дисциплін; четвертий – методика навчання технологій. Вступник відповідає на одне питання з кожного розділу. Його відповідь має містити крім теоретичних знань ще й практичний аспект, пов'язаний з науковою професійною діяльністю пошукувача.

Розділ 1

Наукові основи організації освіти

1. Організація ступеневої підготовки в загальноосвітніх і професійних закладах освіти. Рівні акредитації закладів освіти, їх характеристика.
2. Наступність у діяльності закладів середньої освіти
3. Управління загальноосвітніми і професійними закладами освіти.
4. Стандарти освіти, навчальні плани спеціальностей, програми навчальних дисциплін у середній освіті.
5. Педагогічний процес у закладах середньої освіти, його складові (навчання, виховання, розвиток, соціалізація).
6. Виховний процес у закладах середньої освіти, його зв'язок з навчальним.
7. Взаємозв'язок спеціальної, загальноосвітньої і соціально-економічно підготовки в професійних закладах освіти.
8. Проблема адаптації до сучасних умов у закладах середньої та професійно-технічної освіти,
14. Інформатизація навчального процесу у закладах професійно-технічної освіти.
15. Міжнародний досвід стану середньої освіти у провідних країнах.

Розділ 2

Загальні питання дидактики

1. Дидактика як наука, і предмет і основні категорії.
2. Філософські основи дидактики.
3. Психологічні основи дидактики.
4. Цілі як категорія дидактики, їх структура, функції.
5. Принципи, їх функції у педагогічному процесі.
6. Зміст освіти. Різні підходи до визначення змісту освіти.
7. Методи навчання, і класифікації. Особливості методів навчання технічним дисциплінам.
8. Засоби навчання, їх види, функції. Технічні засоби навчання.

9. Підручники та навчальні посібники, їх застосування у педагогічному процесі середньої освіти.
10. Організаційні форми навчання у закладах середньої освіти, їх класифікація.
11. Проблема критеріїв та норм оцінювання знань, умінь і навичок.
12. Система контролю за навчальною діяльністю учнів у закладах середньої освіти.
13. Рейтингова система контролю знань, умінь і навичок.
14. Якість знань учнів, шляхи її підвищення.
15. Педагогічний процес, його основні складові, їх взаємозв'язок.
16. Види управління, їх реалізація при викладанні технічних дисциплін.
17. Шляхи підвищення ефективності управління педагогічним процесом.
18. Засоби управління діяльністю студентів при викладанні технічних дисциплін.
19. Індивідуалізація і диференціація педагогічного процесу.
20. Застосування нових інформаційних технологій у педагогічному процесі у закладах загальної середньої освіти.
21. Види та етапи навчання. Реалізація різних видів навчання у процесі викладання.
22. Сутність педагогічних технологій. Сучасні педагогічні технології в їх застосування у процесі вивчення технології технічних дисциплін.
23. Проблема інтеграції в освіті.

Розділ 3

Методика навчання технічним дисциплінам

1. Методика аналізу умов педагогічного процесу.
2. Методика формування мотивації студентів до навчальної діяльності.
3. Визначення цілей викладання технічних дисциплін.
4. Обґрунтування принципів викладання технічних дисциплін.
5. Реалізація принципу наочності при викладанні технічних дисциплін.

6. Визначення змісту освіти при проектуванні педагогічного процесу, його особливості при викладанні технічних дисциплін.
7. Методика реалізації міжпредметних зав'язків у процесі навчання технічним дисциплінам.
8. Вибір методів навчання технічних дисциплінам.
9. Застосування методів проблемного навчання при викладанні технічних дисциплін.
10. Методика підготовки і проведення лабораторних занять з технічної дисципліни.
11. Методика організації самостійної роботи студентів.
12. Методика організації практики студентів.
13. Застосування нових інформаційних технологій у процесі навчання технічним дисциплінам.
14. Методика застосування технічних засобів навчання при викладанні технічних дисциплін.
15. Методика проектування системи контролю при викладанні технічних дисциплін.
16. Методика організації навчально-творчої діяльності студентів при викладанні технічних дисциплін.
17. Методика організації науково-дослідної роботи студентів.
18. Формування інформаційної культури студентів при викладанні технічних дисциплін.
19. Формування екологічної культури студентів при викладанні технічних дисциплін.
20. Форми культури енергозбереження.

Розділ 4

Методика навчання технологій

1. Методологічні основи навчання технологій: фізіологічні, естетичні, психологічні, санітарно-гігієнічні, економічні, екологічні.
2. Теоретичні засади трудового, громадянського, національного, художньо-

естетичного, економічного, екологічного виховання як напрямів загальної технологічної освіти.

3. Історія розвитку проектно-технологічної освіти: системи трудового навчання.

4. Виробничі технології і їх класифікація. Проектні технології і їх різновиди.

5. Проектно-художня і техніко-технологічна післядипломна педагогічна освіта вчителів технологій.

6. Допрофільне навчання технологій учнів 5-9 класів.

7. Профільне навчання технологій старшокласників у сучасній школі.

Виявлення і підтримка обдарованості дітей і молоді засобами дизайну і технологій.

8. Наступність у проектно-технологічній освіті. Зарубіжний досвід проектно-технологічної освіти.

9. Ергономіка у навчанні технологій учнів загальноосвітньої школи

10. Професійна орієнтація, професійне самовизначення на заняттях з технологій.

11. Інформаційні, комп'ютерні системи в технологічній освіті.

12. Формування ключових і предметної компетентностей у процесі навчання технологій.

13. Художня та технічна графіка у процесі навчання технологій.

14. Методика трудового навчання як галузь педагогічної науки: зміст, завдання та методи їх реалізації.

15. Трудове навчання як шкільний предмет: генезис та сучасний стан трудового навчання як шкільного навчального предмета.

16. Системи трудового навчання: характеристика основних систем трудового навчання (проектна, предметна, операційна та ін.); вимоги до системи трудового навчання у сучасній загальноосвітній школі. Характеристика навчально-методичної документації з трудового навчання.

17. Вчитель трудового навчання: система підготовки вчителя трудового навчання її розвиток.

18. Трудове виховання: місце трудового виховання в системі виховання у

загальноосвітній школі; трудове виховання як засіб формування особистості.

19. Політехнічна освіта: суть політехнічної освіти, її значення та роль у період розбудови ринкових відносин; система політехнічної освіти та місце трудового навчання в ній.

20. Профорієнтаційна робота: етапи профорієнтаційної роботи у процесі трудового навчання та їх характеристика.

21. Матеріальна база трудового навчання: шкільні навчальні майстерні (приміщення, обладнання, санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпечної роботи); міжшкільні навчально-виробничі комбінати (функції, штати, взаємозв'язки з підприємствами, організація навчально-виховної роботи, господарча діяльність).

22. Методи трудового навчання: класифікація методів трудового навчання; особливості методів трудового навчання; вибір методів трудового навчання у відповідності з цілями, завданнями та характером програмного матеріалу.

ІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова Н. П. Педагогіка: Навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб., доп. — К.: Академвидав, 2007. — 616 с.
2. Дидактика вищої школи : навч. посіб. / О. О. Біляковська, І. Я. Мицишин, С. Б. Цюра. — Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. — 360 с.
3. Енергозберігаючі технології / М. С. Корець. — Київ : Видво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. — 206 с.
4. Енциклопедія державного управління: у8т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін.— К.: НАДУ, 2011.1. Бойко А.М. Упровадження педагогічної інноватики в практику виховання: монографія. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2011. 384 с.
5. Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С. Ф. Клепко. — Полтава: ПОППО, 2006. — 328 с.

6. Коберник О. М. Проектування на уроках трудового навчання// Трудова підготовка в закладах освіти. – 2001.-№4 – С.23-26.
7. Коберник О.М., Ткачук С.І. Основи теорії технологічної освіти : навчальний посібник / С.І. Ткачук, О.М. Коберник // Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2014. – 304 с.
8. Корець М. С. Методика викладання технічних дисциплін : навчальний посібник / М. С. Корець. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – 240 с.
9. Крисюк С. В. Державне управління освітою: навч. посіб. / С. В. Крисюк.— К.: НАДУ, 2009.— 220 с.
10. Малафіїк І.В. Дидактика: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 397 с.
11. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
12. Педагогіка: конспект лекцій / Упорядники: Кухта М.І., Маляр Л.В. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. – 100 с.
13. Сидоренко В. К., Терещук Г. В., Юрженко В. В. Основи техніки і технології: Навчальний посібник. – К.: НПУ, 2001. – 163 с.
Корець М. С.
14. Технологія і техніка шкільного уроку: Навч. посіб. / А. І. Кузьмінський, С. В. Омеляненко. — К. : Знання, 2010. — 335 с.
15. Управління загальноосвітніми навчальними закладами як активними системами: моделі та механізми : монографія /Л. Калініна, В. Мелешко, І. Осадчий, Л. Паращенко, М.Топузов / За наук. ред. Л. Калініної. — К.: Педагогічна думка, 2018. — 224 с.